

Oorlog en Vrede

Een cyclus van 9 gedichten

Bij de vrede voor de storm

Het is vrede, je merkt het aan alles.
De lucht, bijvoorbeeld, is prachtig blauw
met hier en daar een perfecte wolk
aan een zijden draadje.

De winkelstraten vol met laaghangende bevolking -
men slaat zijn slag nu het nog kan. - Buren zijn
daarentegen uitermate oppervlakkig aardig en houden
elkaar te vriend, je kunt immers nooit weten.

Er vallen de laatste tijd opvallend weinig doden
in het verkeer, alsof er een voorraad leven
wordt opgebouwd. Aan ouderdom
sterft op het moment niemand. Later

zijn er mogelijkheden te over,
nu is het opletten geblazen: de lucht
te zien veranderen, de eerste oostenwind te voelen,
voorbodes van de storm, daar gaat het om.

De vogels nemen het ervan. Zij pikken
het graan zolang het kan. Mensen kunnen dat niet.
Die pikken het leven pas als het fout is.
Die zien pas het geluk als ze het niet meer hebben.

Bij het uitbreken van een oorlog

Wij staan doodlopend
met ogen vol tanden en tossen
de kop van jut om het nu
of nooit en torsen een toekomst
met scheve monden recht.

Als wij zwijgen om vrede
en zoeken de nacht
in de grond, de pikzwarte
modder die gloednieuwe
koeien doet loeien,
doet optrekken de mist
voor de zon,

staan zij tot de tanden
in droogte gewapend met niets
dan verleden verscholen
in zonlicht en klaar
voor het einde.

Zij lopen doodstaand
met handen vol donker
want oog om oog en wij
zien alles in beeld als God
op de stoel in de kamer
met eten op schoot.

Bij het afbreken van een oorlog

Op de hoofden van bevelhebbers
bloeien boterbloemen,
op het netvlies van soldaten
staat het craquelé van het slagveld,
in de buiken van onthoofde gezinnen
groeit onkruid.

De handtekening
van de overwonnen macht
in handen van de winnende partij
noemen we vrede.

Nu is de honger naar rust
groter dan alles, nu is er niets
anders te doen dan scheppen
wat kapot ging.
Vrouwen voorop met ferme handen,
de mannen zwabberend erna.

En het oor van de wereld dooft,
want het zwijgen na de oorlog
is nou eenmaal niet zo mooi
als de stilte van ervoor.
Het zal weer horen
als er ergens wordt gevloekt,
in oude talen of in nieuwe,
als opnieuw de puist van de vrede
op uitbreken staat.
Want op de avond van de overgave
werd in doodse stilte
een niet te filmen wraak gezworen.

Bij het afvallen van de schellen

Nu de tijd gaat liggen, ons het stof
van omgevlogen torens uit de ogen
wordt gewreven, zien we een hoogmacht
die voortdurend offers brengt:

wie niet voor de vrijheid is,
wordt opgesloten, wie tegen
rijkdom is, pleegt landverraad,
wie niet begrijpt dat zaken
voor het leven gaan,
is geen goede Amerikaan.

In heet versteende landen
vechten rechtgeaarde yankees
om de eer, het kapitaal of weten ze veel,
en staren thuisgebleven kinderen
zich blind op het beeld van hun vader:
bordkartonnen daddy's
aan het hoofd van de tafel.

En wij, latente lijdens aan Hollanditis,
kunnen onze ogen maar nauwelijks geloven:
we kijken naar onze bevrijder,
bongenoot, onze democratische
vriend en proberen schools te volgen,
maar op een land van ongekende praktijken
rijmt ons niets dan bitter zwijgen.

Bij het sluiten van compromissen

Bij gesloten compromissen
blijven buitenstanders morrelen aan het slot –
ze willen open blikken, blijk van zaken,
ze willen blote billen om te slachten.

Maar daarbinnen kijken mannen
met de armen langs hun pakken
genoegzaam naar elkaar en denken
met een smoel vol lieve vrede terug
aan het moment waarop ze
met hun handen schudden.

*We moeten met de hup vooruit,
want achter ons wordt niet gedanst,
krijgen met een staaltje glimlach
zij ten antwoord die ze vragen naar gedane zaken.
Achter ons is slechts de eentoon hoorbaar
van de linkse pessimisten, die ons goede bloed
wel zouden drinken als ze konden.
De oorlog is een lege beker,
laat ons beter van het zoet genieten.*

Maar geen oorlog
wordt gevochten zonder fouten.
Zelfs de winnaars die met vlag en wimpel
uit de strijd gehesen worden
zijn niet zonder schaam en schande.

Natuurlijk,
de verliezers hebben schuld aan alles,
dat is de eerste wet van militaire kracht.
Maar werkelijke macht
schuilt in het inzicht.
Vergeving komt voor wie het vraagt.
Zelfs de ergste daad kan worden omgezet
tot zaad dat goede vruchten geeft.
Maar wie zichzelf niet wil kennen
voedt zijn eigen kanker tot die barst.

Bij het uitbarsten van een vrede

Er woedt een wrede vrede
in een onbegonnen oorlog,
er stroomt lava
in de spataderen van Bagdad.

De onverstaanbare woorden
staan in lichterlaaie en onze leugens
zijn bijna op – de waarheid zal branden
en kraters in kolommen slaan.

Houden wij nog dove ogen?
Zwijgen wij nog hardop op de bank?
Het maakt niet uit.

Toen wij oren hadden naar de zang
van blanken, kroop een rode film
uit het donker. Wat groter wordt, gaat lopen.

Er is geen oorlog

Er is altijd wel ergens oorlog,
maar er is ook altijd ergens vrede.

Ik zie liever niet
dat de een de ander overhoop

dus ontken ik dat ik het weet –
er is volop vrede.

Al is dat eigenlijk een vreemde
benaming voor onze situatie, als je ziet

wat we er blijkbaar mee bedoelen.
Maar er zijn meer vreemde dingen,

dus eigenlijk is het niet zo gek.
Hier is het vrede.

Bij anderen is het oorlog.
Dat zeggen wij.

Voor de mensen die daar wonen
zijn mannen met geweren doodgewoon.

Een leger erbij maakt nog geen oorlog.
Hoe meer zielen, hoe meer lijken.

Papavers

In het Oosten branden
de papavers in de zon.
De lucht is er bezwangerd
met het zoete van de
vrede. De boeren zijn er
nuchter: wat gewild is,
wordt door hen verbouwd.

In het Westen is het koel.
Maar het brandt er van
verlangen, want de geest
van westerlingen zoekt
naar hemelse vervoering.
De papaver is het middel
dat de goddeloze mens in
goddelijke stemming brengt.

Maar de wereld zaait verdeling:
de ene hersenhelft zegt:
de papaver is te mooi om
waar te zijn en moet verdelgd.
De andere helft wordt overstemd.

In het Oosten branden
de papavers in de zon.
Niet alleen de lucht is schuldig
aan een zwarte toekomst.

Zwart

De zwarte handen van de nacht
trekken zwarte sporen
door de zwarte straten, over zwarte
stenen, zwarte stroken struiken
over zwarte rozen.
En de zwarte huizen staan massief
met dichte ramen die alleen
maar zwart weerkaatsen
machteloos afwachtend in de zwarte adem
van morsdode kathedralen vol met zwarte kaarsen
en kantoren die tot in de punten zijn geblakerd.
Binnen liggen mensen in hun ebbenhouten bedden.
Wie niet zwaar en malend ligt te tobben,
slaapt een zwarte, zwarte slaap.
Zelfs daar vindt niemand licht.
De mensen dromen dicht van zwarte ogen
en zwart zonlicht.
Wie niet wakker is, wil doodgaan.